

Originele 17e eeuwse trapgevels zijn uiterst zeldzaam in Den Haag. In steden als Delft en Leiden zijn nog vele geveltjes van dit type te vinden.

Nu was Den Haag in de 17e eeuw niet zo'n grote en welvarende stad. Pas in de 18e eeuw zou de stad meer allure krijgen. Maar wanneer men voorzichtiger met de monumenten was omgesprongen, waren er nu ongetwijfeld meer te vinden geweest.

Het Pageshuis aan het Lange Voorhout heeft nog zo'n originele trapgevel. Al meer dan eeuw is hier een bestuursafdeling van het Rode Kruis gehuisvest.

Bij ieder monumentenbezoek ontmoeten we wel iemand die de ouderdom en de geschiedenis van het gebouw koestert. Ditmaal is het de boekhouder. In zijn kamer op de begane grond toont hij ons de bedsteden - nu in gebruik als opbergkasten - waar vroeger de pages hebben geslapen. Het moeten bedompte hokken geweest. Over de kwaliteit van de binnenlucht maakte men zich in die tijd blijkbaar geen zorgen.

De zwart-witte plavuizen, zo vertelt hij, zijn nog authentiek. Weliswaar zijn ze bij de restauratie in 1912 opnieuw gelegd. De deltsblauwe tegels in de hal zijn eveneens origineel.

De pages die ooit in de kasten van de boekhouder sliepen, ontvingen in dit huis een degelijke voorbereiding op een loopbaan aan het Hof of in het leger.

Opvoeding

Het page-instituut werd weer in ere hersteld toen Prins Willem IV in 1747 na een stadhouderloos tijdperk van 45 jaar naar het Binnenhof terugkeerde. Het grafelijk kwartier was echter niet berekend op een omvangrijke hofhouding. De prins bracht zijn acht pages daarom onder in dit huis aan het Voorhout. Pages waren jongens van 15 à 16 jaar, meest van adellijke afkomst die hier onder toezicht van een gouverneur woonden. Uit de richtlijnen voor de opvoeding van deze knapen blijkt dat er geen tijd was voor lanterfanten. Bij hun opleiding stond godvruchtigheid hoog in het vaandel geschreven. 's Morgens en 's avonds werden enkele hoofdstukken uit de bijbel gelezen, en in de lessen werden de grondbeginselen van het geloof bijgebracht. Op zondag gingen de jongens onder leiding van de gouverneur tweemaal naar de kerk en 's avonds werd de preek

Pageshuis: 17e eeuwse trapgevel

doorgesproken. Verder ontvingen ze onderricht in de aardrijkskunde, de fortificatie (krijgskunde) en de historie.

Ook na de lessen verloor de gouverneur ze niet uit het oog. Ze mochten zich namelijk nooit zonder begeleiding in het toen weelderige 18e eeuwse Haagse leven begeven. Het salaris dat de pages ontvingen, moest op verantwoorde wijze besteed worden — ook daar lette de gouverneur op.

Wat ze nou precies aan het Hof moesten doen, is niet duidelijk. In ieder geval waren ze altijd bij ceremoniën en gala-gelegenheden aanwezig.

Geschutsgieter

Voordat Prins Willem IV en Later Prins Willem V zijn pages in dit huis onderbracht, was het de woonstede van de geschutsgieter. Het huis was omstreeks 1620-1630 gebouwd — tegelijk met de poort ernaast. Via deze poort had men toen toegang tot het koor van de Kloosterkerk en de pastorie die links daarvan lag. Het koor werd in die tijd gebruikt als geschutsgieterij. De Kloosterkerk was door de Spanjaarden al eens oneigenlijk gebruikt, namelijk als stallings voor de paarden. In 1617 werd de kerk weer als godshuis gebruikt, maar de geschutsgieterij bleef in het koor gevestigd. Tot 1665, toen was voor dit bedrijf een nieuw onderkomen aan het Smidswater gereed gekomen. De geschutsgieter verhuisde en het is niet duidelijk waarvoor het Pageshuis van 1665 tot de komst van Willem IV in 1747 werd gebruikt.

Tijdens de Franse overheersing (1795-1814) was er geen Hof, dus waren er evenmin pages nodig. Pas toen Koning Willem I in 1813 weer uit Engeland terugkeerde, leefde het Haagse Hofleven weer op.

Het 19e eeuwse page-instituut kreeg een sterk militair karakter. De pages waren cadetten aan de militaire academie in Delft die daarbij enkele hofdiensten verrichtten.

Hiervoor moesten ze bij tijd en wijle in Den Haag zijn en logeerden dan in het Pageshuis.

De page-diensten vormden schijnbaar een opstap voor een goede loopbaan, want vaders vroegen soms al voor hun 8-jarige zonen een pageplaats aan. Na een vierjarige opleiding moesten deze pages de rang van officier bereiken — lukte dat niet, dan werd eervol ontslag verleend.

De pages werden in 1851 door Koning Willem III afgeschaft. Het toen lege Pageshuis werd in 1867 de huisvesting van de eerste Nederlandse afdeling van het Rode Kruis.

In 1912 werd het gebouw ingrijpend gerestaureerd. De gevel werd weer in de originele 17e eeuwse staat gebracht. De 18e eeuwse schuiframen werden vervangen door de authentieke kruisvensters. Oorspronkelijk was de gevel drie kruiskozijnen breed. Dit is nog te zien aan de aanwezige zandstenen koppen in de gevel van de oorlogsgoden Mars en Bellona.

Op de eerste verdieping kwam een ruime vergaderzaal met een 17e eeuwse betegelde schouw. Dit zou de werkkamer van Prins Hendrik worden, die voorzitter was van het bestuur. Tevens moest er een nieuwe (oude) ingang gemaakt worden. Aanvankelijk was dit een probleem omdat er weinig 17e eeuwse voorbeelden meer over waren in Den Haag. Iedere stad had namelijk zijn eigen soort ingangspoortje. Gelukkig waren er toch nog twee oude poortjes te vinden waarop men zich kon inspireren: de ingang van het Heilige Geesthofje aan de Paviljoensgracht en een poortje in de Hartogstraat.

In 1968 zou het Koninklijk Huis het Pageshuis voor een schappelijke prijs aan het Rode Kruis verkopen.

Het verkeert nog steeds in uitstekende staat en met name de pas gerestaureerde 17e eeuwse dakconstructie is voor kenners een uniek stukje 17e eeuwse Den Haag.